

# ERKIN VOHIDOV ASARLARIDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV

**T.Sh.Muhammadiyev,**

*GDPI Akademik litsey*

*Ona tili va adabiyot fan o'qituvchisi*

**Annotatsiya.** O'zbek adabiyotining yirik namoyandalaridan biri, shoir Erkin Vohidovning asarlarida kompetensiyaviy yondashuvning qanday aks etgani va uning adabiy, pedagogik va ijtimoiy ta'siri, kompetensiyaviy yondashuvning ta'lim va tarbiya jarayonidagi ahamiyati, shoirning she'riyati va badiiy asarlarining o'quvchilarni nafaqat estetik, balki axloqiy, ijtimoiy va kreativ kompetensiyalar bilan boyitishga qaratilganligi, shoirning asarlarida insonning ichki dunyosi, hayot va muhabbat, jamiyat va tabiat kabi masalalar ko'tarilgan bo'lib, bu mavzular orqali u o'quvchilarga ijtimoiy mas'uliyat, ma'naviy poklanish va yaratish qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatini beradi. Erkin Vohidovning she'riyatida kompetensiyaviy yondashuvning ijtimoiy, estetik va axloqiy jihatlari, ularning o'quvchilar va talabalar uchun qanday amaliy ahamiyati tahlili. Pedagogik jarayonlarda qo'llash, uning ijodi orqali o'quvchilarda kreativ fikrlash, axloqiy qadriyatlarni anglash va zamonaviy dunyoda o'z o'rnini topish kabi ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatlari haqida ilmiy tahlili.

**Kalit so'zlar:** *Erkin Vohidov Kompetensiyaviy yondashuv Adabiy meros Pedagogik yondashuv Estetik kompetensiya Axloqiy kompetensiya Kreativ fikrlash Ijtimoiy mas'uliyat Ma'naviy yuksalish O'quvchilarga ta'lim She'riyat va badiiy asarlar Inson va tabiat Ta'lim jarayoni Adabiyotshunoslik Jamiyat va madaniyat.*

**Kirish.** Erkin Vohidov o'zbek adabiyotining yirik namoyandalaridan biri bo'lib, uning she'riyati va badiiy asarlari nafaqat adabiyot ixlosmandlari, balki keng auditoriya uchun ham katta ahamiyatga ega. Shoirning asarlarida insoniyatning ichki dunyosi, hayot va muhabbat, tabiat va falsafiy mulohazalar keng ko'lamda aks etadi. "Erkin Vohidovni o'qish kerak" deganda, uning ijodiga bo'lgan ilmiy, adabiy va pedagogik qiziqishlar, o'quvchilar va talabalar uchun amalga oshiriladigan adabiy

tahlillar, shuningdek, o'quv jarayonida Erkin Vohidovning asarlarining ahamiyati nazarda tutiladi. Erkin Vohidovning asarlari ko'plab janrlarda — she'r, poema, esse va dramatik asarlar shaklida yaratilgan. Uning she'riyatida estetik go'zallik, va til nuqtaiy nazaridan foydalanish va chuqur ma'nolar o'stida o'ziga xos ishlar olib borilgan. Erkin Vohidovning asarlarini o'rganish, ular ustida ilmiy va adabiy tahlil qilish, ko'plab o'quvchilarga va ilmiy xodimlarga katta qiziqish uyg'otgan. Shoirning asarlarida ishlangan badiiy vositalar, tasviriy elementlar va lingvistik uslublar tahlil qilinadi. Bu jarayon nafaqat adabiyotshunoslar, balki filologiya, psixologiya, falsafa va sotsiologiya sohalarida ishlovchi mutaxassislar uchun ham muhimdir.

### **Asosiy qism**

O'quvchilarga Erkin Vohidovning asarlari orqali butun dunyoqarashni kengaytirish, go'zallik va axloqiy qadriyatlarni anglashda yordam beradi. Shoirning she'rlari o'quvchilarga nafaqat adabiyotni, balki hayotni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Erkin Vohidov asarlarida insoniyatning ma'naviy-axloqiy va estetik qadriyatlarini yuqori darajada targ'ib qilgan shoirdir. Uning ijodi faqat she'riy asarlarda emas, balki o'zbek tilining rivojlanishi, adabiy tanqid va madaniyat sohalaridagi yuksak yutuqlarda ham ifodalangan. Bugungi kunda, dunyoqarash va ta'lim sohasida ko'plab yondashuvlar va metodologiyalar o'rganilayotgan bir paytda, kompetensiyaviy yondashuv o'zining ahamiyatini yanada oshirmoqda. Erkin Vohidovning asarlarida kompetensiyaviy yondashuvning aks etishi, uning adabiyati va she'riyatiga bo'lgan pedagogik nuqtai nazardan qanday ta'sir ko'rsatishi haqida so'z yuritishimiz mumkin. Kompetensiyaviy yondashuv ta'lim va tarbiya jarayonida o'quvchilarga ma'lum bir bilimlarni berishdan ko'ra, ular uchun zarur bo'lgan malakalar, ko'nikmalar va qobiliyatlarni shakllantirishga qaratilgan metodologik usuldir. Bu yondashuv o'quvchilarning faqat bilimlarni yodlab olishini emas, balki ularni amalda qo'llay olish qobiliyatini rivojlantirishga urg'u beradi. Kompetensiya faqat nazariy bilimlardan iborat bo'lmagan, balki amaliy ko'nikma va tajriba to'plangan muayyan faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirishga imkon beruvchi umumiy ko'nikmalar majmuasidir. Bu yondashuv,

o'quvchiga nafaqat nazariy bilimlar, balki ularni hayotda qo'llash imkoniyatlarini ham beradi. Erkin Vohidov asarlarida kompetensiyaviy yondashuvni o'rganish she'riyati va prozalarida ko'plab pedagogik va axloqiy jihatlar mavjud bo'lib, ular kompetensiyaviy yondashuvning rivojlanishiga muhim hissa qo'shadi. Uning asarlarini tahlil qilishda quyidagi asosiy jihatlar e'tiborga loyiq insonning o'zligini topish va rivojlantirish Erkin Vohidovning asarlarida markaziy o'rin tutadigan mavzulardan biri — insonning o'zligini anglash va uni rivojlantirishdir. Shoir insonning ichki dunyosini, o'z hayoti va kelajagi haqida fikr yuritishini yoritadi. Bu ma'noda, Erkin Vohidovning asarlari o'quvchiga nafaqat axloqiy, balki ijtimoiy va estetik kompetensiyalarni ham shakllantiradi. Uning she'riyati orqali o'quvchi o'z hayotidagi maqsadlarni, orzularni aniqlash va ularga erishish yo'llarini o'rganadi. Estetik va madaniy kompetensiyalar Erkin Vohidovning asarlarida san'at va adabiyotning ahamiyati haqida keng ma'lumot beriladi. Shoir o'zining she'rlarida go'zallikni, san'atni va ijodiy tafakkurni qadrlaydi. Bu esa o'quvchining estetik didini shakllantirishga xizmat qiladi. Erkin Vohidovning she'rlari o'quvchilarga nafaqat tasavvur va his-tuyg'ularni ifodalash imkoniyatini beradi, balki ularni san'at asarlarini to'g'ri talqin qilishga va san'atlarga bo'lgan ehtiyojni anglashga o'rgatadi. Til va kommunikatsiya kompetensiyalari Erkin Vohidovning she'riyati va badiiy asarlarida tilning kuchli ifodaviy imkoniyatlaridan foydalanish, so'zning ma'no va tasvirlilikni ifodalashdagi o'rni ta'kidlanadi. Bu, o'z navbatida, o'quvchiga tilning kuchi va tabiati, u orqali o'z fikrini va his-tuyg'ularini qanday ifodalash mumkinligini tushunishga yordam beradi. Erkin Vohidovning "Til — xalqning yuksakligi" degan fikri, kompetensiyaviy yondashuvda kommunikatsiya va tilni shakllantirishni muhim jihat sifatida ko'rsatadi. Ijtimoiy va axloqiy kompetensiyalar shoir asarlarida axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy mas'uliyat va adolat kabi mavzularni chuqur tahlil etadi. Erkin Vohidovning asarlarini o'rganish orqali o'quvchilar ijtimoiy mas'uliyatni anglash, jamiyatdagi o'z o'rinlarini topish va adolat tamoyillarini tushunishga yordam beradi. Shoirning she'riyati nafaqat individual hayotning badiiy ifodasi, balki umumiy jamiyatiy axloqiy kompetensiyalarning shakllanishiga hissa

qo'shadi. Kompetensiyaviy yondashuv va Erkin Vohidovning she'riyatidagi pedagogik jihatlar Erkin Vohidovning asarlarida ta'lim va tarbiya masalalari ko'plab o'rinlarda aks etadi. Uning she'rlarida yashirin pedagogik xabarlar mavjud bo'lib, ular o'quvchilarga turli kompetensiyalarni rivojlantirishda yordam beradi, Kreativlik va ijodiy yondashuvda Shoir o'z asarlarida yaratish jarayonini muhim deb biladi. Erkin Vohidovning she'rlari orqali o'quvchilarga kreativ fikrlash, ijodiy izlanishlarni amalga oshirish va o'z hayotiga yangi yondashuvlar kiritish imkoniyatlari beriladi. His-tuyg'ularni anglash Shoir o'z she'rlari orqali boshqalarning his-tuyg'ularini anglash, ularni tushunishga harakat qilishni o'rgatadi. Bu esa kompetensiyaviy yondashuvning ijtimoiy va emosional aspektlarini rivojlantiradi. Erkin Vohidovning she'rlari har doim o'zgaruvchan va murakkab hayotga moslashish, uni qabul qilish va unga javob qaytarish ko'nikmalarini shakllantiradi. Erkin Vohidov asarlarini kompetensiyaviy yondashuv nuqtai nazaridan o'rganish, shoirning she'riyati va badiiy asarlarining nafaqat estetik, balki pedagogik va axloqiy jihatlarini yoritadi. Uning asarlarida til, madaniyat, insoniyat va jamiyat haqidagi fikrlar bilan tanishish, o'quvchilarni nafaqat ilmiy, balki amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlashga yordam beradi. Erkin Vohidovning asarlari kompetensiyaviy yondashuv asosida yangi avlodni tarbiyalash, ularni hayotga tayyorlashda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Erkin Vohidov nafaqat adabiy tadqiqotlar, balki o'quv jarayonining muhim tarkibiy qismiga aylangan. Shoirning asarlari o'quvchilarni nafaqat badiiy tafakkurga, balki ijtimoiy va axloqiy kompetensiyalarni rivojlantirishga ham undaydi. Erkin Vohidovning she'riyati va badiiy merosi o'zbek adabiyotida yuksak o'rin tutadi va o'quvchilar uchun hayotiy tajriba, ma'naviy yuksalish va ijodiy yondashuvga yo'naltiruvchi bebaho manba bo'lib xizmat qiladi. Erkin Vohidovning adabiy merosini o'rganish, uning ijodini o'qish va tahlil qilish nafaqat o'zbek adabiyotshunosligi, balki butun insoniyatning badiiy va ma'naviy o'sishiga xizmat qiluvchi muhim vazifa sifatida qabul qilinadi.

### Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Saparniyazova, M. (2025). O‘zbek ismlari imlosi va izohidagi ayrim munozarali masalalar. xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyalar, 1(6), 86-92.
2. Jo‘rayeva B. Metaforalarning tilshunoslikda namoyon bo‘lishi va ilmiy ahamiyati. Til va imlo muammolari. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. –Toshkent: 2023. – B. 33-38.
3. Inomjonovna, I. D., & Husanova, U. (2025, May). Alisher Navoiy asarlarida tilning paydo bo‘lishiga oid qarashlar. In Conferences (Vol. 1, No. 1, pp. 162-164).
4. Fatilloev, M., & Sh, S. (2020). Linguopoetic analysis of the arabic lexical unit "malak" in the epic "Hayrat ul-abrar" by Alisher Navai. The american journal of social science and education innovations Учредители: The USA Journals, 2(9), 493-498.
5. Махмудова, Ш. А., & Республикаси, Ў. (2021). Нутқда сўзни тўғри танлаш мезонлари. *Экономика и социум*, (4-2 (83)), 1148-1151.
6. Ismailov, G. M. (2016). Phraseological picture of the world in the turkic languages. iSJ Theoretical & Applied Science, 11(43), 5-7.
7. Abdullayeva, M. O. (2024). Pisa xalqaro baholash mezonlarida o‘qish savodxonligiga qo‘yilgan talablar. *Academic research in educational sciences*, (1), 123-126.
8. Ne‘matova, G. Matbuotda turizm yo‘nalishlarini targ‘ib qilish va yoritish metodikasi. *Filologiya va pedagogika*, 13.
9. Xujaev, M. I. (2020). EPRA International Journal of Research and Development (IJRD) Volume: 5| Issue: 8| August 2020-Peer Reviewed Journal.
10. Исмаилов, Г. М. (2017). Лингвокультурологическое исследование гендерного стереотипа в тюркской фразеологии (на материале узбекского, казахского и каракалпакского языков). *Полилингвистичность и транскультурные практики*, 14(1), 85-92.

11. Xujaev, M. I. (2015). Nekotorye osobennosti eticheskix vzglyadov Axmet-Zaki Validova. *Credo new*, (2-2), 3.